

αὐτῶν συνεταυτίζοντο ἐπὶ πλείστον ἀντικειμένων, ἤρεσκοντο δὲ συνδιαλεγόμενοι. Ἠμίλησαν πολλάκις περὶ γάμου, ἀλλὰ γενικῶς καὶ χωρὶς νὰ ἐκμυστηρευθῶσιν ἀλλήλοις.

Καὶ μετὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἱατροῦ ὁ Μονταιγλὼν δὲν ὑπόπτειεν ὅτι ὁ φροντιστὴς ἦτο ἀντίζηλος αὐτοῦ, ἀναλογισθεὶς ὅτι, ἂν ὁ Ἑρνέστος Πορταντὶκ εἶχε σκοποὺς γάμου μετὰ τῆς Ἀδριάνας, ἡ μήτηρ αὐτῆς ἤθελεν εἶσθαι ἐν γνώσει καὶ ἤθελεν ἀπαντήσῃ αὐτῷ μετὰ προφυλάξεως. Καὶ ὁ φροντιστὴς δὲ ἤθελε κάμει τὸν αὐτὸν συλλογισμόν ὡς πρὸς τὸν Κ. Γραιγκούρ, ἂν δὲν ἀπείχε πολὺ τοῦ νὰ νομίσῃ ὡς ἀποδλέποντα εἰς τὴν χεῖρα τῆς Ἀδριάνας τὸν Μονταιγλὼν, ὃν εἶχεν ἰδεῖ ἅπαξ μόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κ. Γραιγκούρ. Τὸ πένθος τοῦ ἐνός, ὁ ἀπρόοπτος διορισμὸς καὶ ἡ πολλὴ ἐργασία τοῦ ἐτέρου, ἡ αἰφνιδια ἀποστολὴ τοῦ δρόμωνος καὶ ἡ συναπάντησις κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς ὑπῆρξαν τὰ αἷτια τῆς σκινης ἣν διηγήθημεν ἀρχόμενοι.

• Μεθ' ἐνός μηνὸς διάπλουν, ἡ Δάφνη, δυνάμει τῶν ὑπὸ τοῦ Μονταιγλὼν πρὸς τὸν κυβερνήτην Βωμορὲν κομισθεῖσων τελευταίων ὁδηγιῶν, καθωρμίσθη εἰς Βασ-Τερ τῆς Γουαδελούπης (1), ἐνθα διέμεινε περὶ τὰς δέκα ἡμέρας πρὶν ὑπάγῃ εἰς Φορ-Ρουαγιαλ τῆς Μαρτινίκης (2). Ἐνεκα τῆς βραχείας ταύτης προσορμίσσεως, ἡ ἡμιολία Ἀμέθυστος ἐφθασε πρῶτη εἰς τὸ κέντρον τοῦ σταθμοῦ. Τὸ ἑλαφρόν πλοῖον ἔφερε διὰ τὸν δρόμονα δύο μόνον ἐπιστολάς, τὴν μὲν ἐπιγραφομένην πρὸς τὸν Κ. Ἀλξέρτον Μονταιγλὼν, τὴν δὲ πρὸς τὸν Κ. Ἑρνέστον Πορταντὶκ. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἐστάλησαν ἐπὶ τῆς Δάφνης καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη καθωρμίζετο ἐν τῷ λιμένι τοῦ Φορ-Ρουαγιαλ.

Ω.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ.

Ὁ Κ. Παναγιώτης Σοῦτσος διεκέρυξε τὴν μετάφρασιν ἢ μᾶλλον τὴν ἐπὶ τὸ εὐληπτότερον μετασκευὴν τοῦ Θουκυδίδου καὶ τοῦ Ξενοφῶντος, καὶ τὴν προσεχῆ αὐτῶν ἐκδοσιν διὰ τοῦ τύπου ὀνομάζει δὲ τὸ ὄφος τῆς μεταφράσεως *μεγίστην εὐρύσιν καὶ πάντη νέαν μέθοδον*.

Καὶ περὶ μὲν τῆς εὐρέσεως οὐδὲν λέγομεν, διότι ἕκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐφευρίσκη ὅ,τι θέλει

(1) Basse-Terre, πρωτεύουσα τῆς νήσου Guadeloupe, γαλλικῆς ἀποικίας. (Σημ. Μεταφρ.)

(2) Fort-Royal, πρωτεύουσα τῆς νήσου Martinique, ἐπὶ γαλλικῆς ἀποικίας. (Σημ. Μεταφρ.)

καὶ νὰ γράφῃ ὅπως θέλει, ἀρκεῖ μόνον, ἐὰν δὲν γράφῃ πρὸς ἀπλὴν θεραπείαν τῆς ἰδίας περιφιλαυτίας ἀλλὰ πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν, νὰ γίνεταί καταληπτὸς πρὸς ἐκείνους δι' οὓς γράφει, ἅμα δὲ καὶ νὰ σκιανεύῃ καὶ τοὺς ἥττον φιλαναγνώστας διὰ τῆς χάριτος τῶν ἐννοιῶν καὶ τοῦ λόγου. Διὰ τοῦτο ἡ ἐκ τῶν πονημάτων δόξα μετρεῖται κατ' ἀναλογίαν τοῦ βαθμοῦ τῆς ὠφελείας ἣς ἐγένοντο ταῦτα πρόξενα. Ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης ὑπῆρξεν ἀνκνιτῶν πολυμαθέστερος τοῦ Κοραῖ· ὁ Κοραῖς ὁμοῦς ὑπῆρξε καὶ θέλει ὑπάρξῃ ἀσυγκρίτως τῷ λόγῳ κοινωφελέστερος τοῦ Εὐγενίου· καὶ τοῦτο διότι ὁ μὲν σοφὸς τῆς Ρωσίας ἀρχιεπίσκοπος ἔγραψεν ὡς ἄλλος ἱεροσάντης, ἐρμηνεύσας τὰ μυστήρια τῆς ἐπιστήμης διὰ γλώσσης μυστηριώδους πρὸς τοὺς πολλοὺς, ὁ δὲ ἐκ Χίου φιλόσοφος, ποιησάμενος χρῆσιν τῆς πρὸς πάντας καταληπτῆς οὐ μόνον γνώσεως διέχυσεν, ἀλλὰ καὶ ἀρετῆς καὶ φιλοφροσύνης φιλοπατρίας γενναῖα σπέρματα ἐπεδαψίλευσε, σπέρματα εἴπερ τι ἄλλο συνετέλεσαντα εἰς τὴν παρασκευὴν τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Πρὸς τί ἡ ὑπὸ Εὐγενίου μετὰ πόνων καὶ κόπων κατεργασθεῖσα μετάφρασις τοῦ Βιργιλίου; Πρὸς οὐδὲν ἄλλο ἢ πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν καὶ ἀπόδειξιν ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἦτο ἐγκρατὴς τῆς ἀρχαίας· τὸ ἔθνος ὁμοῦς οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ὠφέλειαν ἐκαρπώσατο ἀπ' αὐτῆς.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Παν. Σοῦτσος καὶ ὁ ἀποθανὼν αὐτοῦ ἀδελφὸς Ἀλέξανδρος πότε ὠφέλησαν τὴν πατρίδα; ὅτε χρώμενοι τῇ καθ' ἑμᾶς ἐνέπλησον ἐνθουσιασμοῦ διὰ τῶν ποιήσεων αὐτῶν τοὺς ἀγωνιζομένους Ἕλληνας, καὶ ἀληθεῖς ἀρχηγοὶ Σχολῆς ἀνεδείκνυντο χρησιμεύοντες ἀντὶ προτύπου πρὸς τοὺς νέους ποιητὰς τῆς Ἑλλάδος· διότι, πλὴν τοῦ Ραγκαβῆ, τοῦ Ζαλακώστα ἴσως δὲ καὶ ἄλλου τινὸς, οὐδένα γινώσκωμεν ποιητὴν ἢ στιχουργὸν μὴ ἰχνηλατήσαντα τὴν σούτσειον ξυνορίδα, ἵνα καὶ ἡμεῖς εἰπώμεν κατὰ δουκίζοντες. Εἶχε λοιπὸν ὁ μεταφραστὴς τοῦ Θουκυδίδου καὶ τοῦ Ξενοφῶντος πρὸ ἐτῶν κεχαραγμένην ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν ὁδόν, τὴν ἀγούσαν ἀσφαλῶς πρὸς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ ταύτην πατῶν ἐδύννατο καὶ ἐκ νέου νὰ εὐποιήσῃ τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ μετασκευάζων σήμερον τοὺς δύο ἀμιμήτους τῆς ἀρχαιότητος ἱστορικοὺς τίνα σκοπὸν προτίθετα; πρὸς τίνας ἀξιοὶ νὰ γίνῃ χρήσιμος; Οὐχὶ βεβαίως πρὸς τοὺς εἰδότας τὴν ἀρχαίαν, οὐδ' ἔχοντας τὴν αὐτὴν τὴν ἀπειρακαλίαν ὥστε νὰ προτιμήσωσι τοῦ οὐρανίου πρωτοτύπου τὴν ἐπίγειον μετάφρασιν, ἐνδεστέραν κατὰ πολλὰ ἐκείνου καὶ ἂν ὑπὸ νεωτέρου Θουκυδίδου ἢ Ξενοφῶντος ἐπετηδεύετο· ἀλλὰ τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτὴν καὶ στερουμένους ἐπαμένους τῆς ἱκανότητος νὰ ἐννοήσωσι τὸ ἀρχέτυπον κείμενον. Χάριν τούτων ἀναμφιβόλως ἐμόχθησεν ἐνεκα ἑτῆ ὁ Κ. Σοῦτσος. Καὶ ἀξιόπαινος μὲν, ἀξιοθαύμαστος

μάλιστα ἢ ἐπίμονος αὐτῇ προαίρεσις, διότι οὐδεὶς εὐ-
εργέτης μείζων τοῦ κοπιῶντος ὑπὲρ τῶν πολλῶν
ἀλλ' εὐστόχησε τοῦ σκοποῦ; Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀναγνόν-
τες τὰ δύο δημοσιευθέντα δείγματα, ἀμφιβάλλομεν
καὶ ἀμφιβάλλομεν διότι νομίζομεν ὅτι πρὸς τὸν ἀ-
γνοῦντα τὴν ἀρχαίαν οὐ μόνον λέξεις, ἀλλὰ καὶ
φράσεις, καὶ περίοδοι εἰσὶν ἀκατάληπτοι. Αὐτὸς οὐ
μόνον τοὺς μενετοὺς καιροὺς, καὶ τὸ τεχμαίρομαι,
καὶ τῆς Πελοποννήσου τὴν τομὴν, σημαίνουσιν ἐν-
ταῦθα δῆλωσιν, ἀλλ' οὔτε τὸ ἀρξάμενος εὐθὺς ὅτε
καθίστατο, οὔτε τὸ μὲν εὐθὺς, τὸ δὲ καὶ διαγοῦ-
μενον, οὔτε τὸ κίνησις αὐτῇ μεγίστη, ἐννοεῖ. Ὑπάρ-
χει δὲ καὶ φράσις οὐδὲ πρὸς τὸν εὐμαθῆ εὐληπτος,
ἡ ἐξῆς: « Ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ ἐκ πολέμου ἢ
στάσεως ἐκπίπτοντες, οἱ δυνατώτατοι παρὰ τοὺς
Ἀθηναίους, ὡς παρά τι βέβαιον ὄν, ἀνεχώρουν. »
Ἐάν ὅπως ἐννοήσῃ ταῦτα ὁ ἀναγνώστης ἀναγκάζε-
ται νὰ ἔχῃ πρὸ αὐτοῦ λεξικόν, σχολιαστὴν ἢ διδά-
σκαλον, περιττὸν ἦτο νὰ καύσῃ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη
τοσαῦτα ἐλλύχνια ὁ ποιητὴς τοῦ Ὀδοιπόρου. Πρὸς
τί αἱ ὠδίνες δύο, τοῦ τε μεταφραστοῦ καὶ τοῦ ἀνα-
γνώστου, ἐνῶ ἐδύνατο νὰ ὑποστῇ αὐτὰς εἰς μόνος,
ὁ δεύτερος;

Ἀλλ' οὐδ' ἀμαρτημάτων φαίνεται ἄμειρος ἡ με-
τάφρασις.

Μετά τὴν παράθεσιν τοῦ πρώτου δείγματος ὁ
μεταφραστὴς, ἐξεστηκώς πρὸ τῆς γοητείας τῆς με-
τασκευῆς, « ἀφαιρέσατε, ἐπιφωνεῖ, λέξιν περιττεῦ-
σιν ἢ μόριον περιττεῦον. » Καὶ ἀληθῶς, οὐδὲν μό-
ριον ἔχομεν ν' ἀφαιρέσωμεν· ἔχομεν ὅμως νὰ προσ-
θέσωμεν τὰ πρὸς ζημίαν τοῦ εἴρησιν τοῦ λόγου ἀ-
φαιρεθέντα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μεταφραστοῦ· ὁ σύνδε-
σμος γὰρ ἐξωδελίσθη ἐκ πασῶν τῶν ἐξῆς φράσεων·
« Φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλάς — τὸ γὰρ βραχὺ τοῦτο —
αὐτουργοί τε γὰρ εἰσὶ — καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς μά-
λιστα — πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν. »

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μόρια προσθετέα· ἀφαιρετέα
δὲ αἱ ἐξῆς λέξεις ὡς μὴ ὑπάρχουσαι ἐν τῷ πρωτοτύ-
πῳ, κυρίως δὲ ὡς μηδαμῶς συντελοῦσαι εἰς τὴν σα-
φηνείαν τῆς ἐρμηνείας. « Διὰ ταῦτα διαλογίσθητε
ὅπως, ἢ ὑπακούωμεν πάντοτε· τὸ πάντοτε τοῦτο
δὲν εὐρίσκεται ἐν τῷ κειμένῳ· ἀλλὰ καὶ τὸν νοῦν
τοῦ ῥήτορος διαστρέφει. Ὁ Περικλῆς ὠμίλει διὰ
μίαν καὶ μόνην περίστασιν, τὴν τοῦ ἐπικαιμένου
τότε πολέμου. « Αὐτόθεν δὲ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν
πρὶν τι βλαθῆναι » . . . δηλαδὴ ἢ νὰ ὑπακούσωμεν
νῦν, σήμερον.

« Καθ' ὅλα τὰ τοῦ πολέμου καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ ». Αἱ
προσθετέαι λέξεις ὅλα καὶ λοιπὰ παρέλκουσι.

Τῷ μορίῳ μὴ ἔπεται ἀτόπως τὸ οὐδὲ καὶ οὔτε.
« διότι ἐμπορίας μὴ οὔσης, οὐδ' ἀφρόδως . . . οὔτε
κατὰ γῆν, οὔτε διὰ θαλάσσης . . . οὐδὲ γῆν κλ.

Οὕτω καὶ ἀνωτέρω ἔγραψε « μὴ ὑποστάντες τὴν ἐγ-
χείρισιν οὔτε τῶν παραφραστῶν, οὐδὲ τῶν μετα-
φραστῶν κλ. . . »

Τὸ « οὐχ ἥκιστα » δις ἐρμηνεύεται μάλιστα,
ἐνῶ οὐδόλως σκοπὸν ἔχει ὁ συγγραφεὺς νὰ ἐπιτείνῃ
τὴν δύναμιν τοῦ λόγου.

Τὸ « μάχομαι » ἐξηγεῖται διὰ τοῦ πολέμου·
ἀλλ' ἄλλο πόλεμος καὶ ἄλλο μάχη. Ὁ συγγραφεὺς
τὸ μὲν πολέμῳ μεταχειρίζεται, καὶ πολλὰ ὀρθῶς,
ἀντὶ τοῦ κηρύττω πόλεμον (*déclarer la guerre*),
τὸ δὲ μάχομαι ἀντὶ τοῦ συγκροτῶ μάχην (*com-
battre, livrer bataille*). Καὶ μὲν ἡ συνήθεια συγ-
χέει τὰς δύο ταύτας ἑτεροσήμεους λέξεις· ἀλλ' ὁ Κ.
Σοῦτσος ἀξιοῖ ὅτι διετήρησε τὴν ἀρχαίαν σημασίαν
τῶν λέξεων.

Τὸ « ἵνα » μεταχειρίζεται καὶ ὅταν δὲν πρόκη-
ται τελικοῦ ἀπαρεμφάτου ἀνάλυσις.

« Καὶ μὴ μετὰ φόβου καθέξωμεν ». Γράφει κα-
τάσχωμεν. Καὶ μὲν τὸ πρωτότυπον λέγει *ἐξόντες*,
ἀλλὰ μεταχρησάμενος ἡ δὲ μετοχὴ ἔχει μέλλοντα, ἐνῶ
ἡ ὑποτακτικὴ οὐχί.

« Οἱ δὲ ὡς ἐλάχιστον. » Τὸ πρωτότυπον λέγει
ὡς ἥκιστα, ἦτοι διόλου.

« Γνωρίσατε ἀκούοντες ». Γράφει *Μάθετε*.

« Μέλλει δὲ καὶ ἄλλος τις ἵνα . . . » Τὸ κείμε-
νον λέγει « *Μέλει* δὲ τινὶ καὶ ἄλλῳ ». Γνωστὴ δὲ
ἡ μεταξὺ τοῦ *μέλλω* καὶ *μέλω* διαφορά.

Τὸ « ἀκνηρότεροι » τοῦ πρωτοτύπου παρερμηνεύε-
ται διὰ τοῦ δειλότεροι, ἐνῶ οὔτε χρεῖα μεταφρά-
σεως ἦτο, παγκοίνου οὔσης τῆς λέξεως.

« Ἐπειρῶντο τὸν ἀφ' ὑμῶν ἀποσπασμὸν τῶν ξέ-
νων ναυτῶν. » Τὸ πρωτότυπον λέγει, « Μισθῶ μεί-
ζονι πειρῶντο ἡμῶν ἐπολαβεῖν τοὺς ξένους τῶν ναυ-
τῶν, » ἦτοι νὰ δελεάσωσι, νὰ ξελογιάσωσι (*débau-
cher*), ὡς λέγομεν σήμερον, κλ. κλ.

Ἄλλο ὅμως τὸ σπουδαιότερον καθ' ἡμᾶς. Μετά-
φρασιν Ἑλλήνων συγγραφέων, καὶ πρὶν ἢ συμβου-
λεύσῃ αὐτὴν ὁ Κοραῆς, ἐπεχείρησάν τινες· ὁ Νεό-
φυτος Δούκας εἶχεν ἤδη μεταφράσει τὸν Θουκυδί-
δην· δὲν ἐνθυμούμαι τίς ἄλλος εἶχεν ἔτι πρότερον
ἐκδώσει εἰς φῶς μετάφρασιν τῶν Παραλλήλων βίων
τοῦ Πλουτάρχου· μετὰ ταῦτα δὲ ἐδημοσιεύθησαν καὶ
ὁ Ὀμηρος καὶ ὁ Ἡρόδοτος μεταπεφρασμένοι, καὶ ἡ
Κύρου Ἀνάβασις, καὶ διάφορα ἀρχαῖα δράματα τοῦ
Εὐριπίδου, τοῦ Ἀριστοφάνους, τοῦ Σοφοκλέους καὶ
ἄλλων· ἀλλὰ καὶ σήμερον ὁ Κ. Ραγκαβῆς μεταφρά-
ζει ἐκ νέου τοὺς Παραλλήλους βίους. Ἀκρίβως νομί-
ζομεν νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα ἂν δυνατόν μετά-
φρασις ἀπὸ τῆς αὐτῆς εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν νὰ
γίνῃ ἀκρίβητος· τὴν τοιαύτην μετάφρασιν ἐκάλουν
οἱ πρὸ ἡμῶν πελάγους, ὡς καὶ ἔλεγον περαχά-
ραγμα, ὅπως διὰ τῆς λέξεως παράσημον ἐνόουν τὸ

κίβδηλον τὸ ἀδόκιμον. Ἐρωτῶμεν μόνον ὠφέλησάν ποτε αἱ τοιαῦται μεταφράσεις; ἔτυχόν ποτε ἀναγνωστῶν; Καὶ ἡμεῖς, ὑπακούοντες εἰς τὰς φιλοπάτριδας προτροπὰς τοῦ ἀειμνήστου Κοραῆ ἠθελήσαμεν ἄλλοτε νὰ μεταφράσωμεν ἑλληνα συγγραφέα· ἀλλὰ μετὰ μικρὰς καὶ συνεχεῖς καὶ καρτερικὰς παρατηρήσεις ἐπείσθημεν ὅτι μάταιοι ἦσαν καὶ οἱ κόποι καὶ αἱ δαπάναι· διότι οἱ μὲν γινώσκοντες, ὡς εἴπομεν, τὴν ἀρχαίαν προτιμῶσι τὸ πρωτότυπον, οἱ δ' ἀγνοοῦντες αὐτὴν, οὔτε τὴν μετάφρασιν λαμβάνουσιν ἀνὰ χεῖρας. Καὶ μὴ νομίσῃ ὁ Κ. Σούτσος ὅτι δὲν λαμβάνουσιν αὐτὴν ὡς ἐκνευρισθέντες, καθ' ἃ ὑποθέτει, ὑπὸ τῶν γαλλικῶν μυθιστοριῶν· διότι αἱ μὲν μεταφράσεις ἐγένοντο περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος, ἥ καὶ ὅτε αἱ μυθιστορίαι δὲν ἦσαν κοινὰ παρ' ἡμῶν, αὗται δὲ διεδόθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα μόνον ἔτη· ἀλλὰ διότι καὶ οἱ εὐάριθμοι ἐκεῖνοι, οἱ ἔχοντες κλίσιν πρὸς τὸ ἀναγινώσκειν, ὑπολαμβάνοντες ἴσως ἀπρηχαιωμένα καὶ ἀνυχκαῖα μόνον πρὸς μαθητὰς τὰ παρὰ τῶν ἀθανάτων ἡμῶν προγόνων γραφέντα, ζητοῦσι περιέργως τὰ νεώτερα. Τοιαύτη ἄλλως τε ἡ ἀνθρωπίνη καὶ μάλιστα ἡ τῶν νεωτεριστῶν ἑλληνικῶν φύσις.

Ματαία ἄρα ἡ πολύμοχθος μετάφρασις τοῦ Κ. Π. Σούτσου. Ναὶ μὲν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὡς ἐφευρέτου νέας μεθόδου, θέλει ἀναγραφῇ, ὡς πρὸ πολλοῦ ἀνεγράφη καὶ διὰ τὰ ἄλλα αὐτοῦ ἔργα, εἰς τὸ τέμενος τῆς ἀθανασίας· ἀλλ' ἡ ὅλως νέα μέθοδος θέλει μείνει καθ' ἡμᾶς ὅλως ἄχρηστος, σήμερον μὲν διότι καὶ ἂν ἀποφασίσῃ τις τῶν πολλῶν νὰ ἀναγνώσῃ δὲν θέλει ἐννοήσῃ τὴν μετάφρασιν, καθὼς «σώζουσιν, κατὰ τὸν μεταφραστὴν, καὶ τὰς λέξεις καὶ τὰς φράσεις καὶ τὰς περιόδους καὶ τὴν τέχνην τοῦ λόγου,» μετὰ ταῦτα δὲ διότι, γινομένης κοινοτέρας τῆς σπουδῆς τῆς ἀρχαίας, θέλουσιν ἐννοεῖ αὐτὴν οἱ πλεῖστοι καὶ ἄνευ διερμηνείας.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΑΣ.

(Συνέχ. "Ἰδε φύλλὰ 360 καὶ 361.).

Γελοῖται καὶ ἀποτρόπαιοι παρεκτροπαί.

Καὶ ἐννοεῖτε μέχρι τίνος παραφέρει καὶ ποῦ κρημνίζει τὸν χειρῶνακτα ὁ συλλογισμὸς οὗτος· «ὡς ξεφαντώσω ἄλλην μίαν φοράν;» εἰς τὸν κρημνὸν τῆς κακῆς ἐξέως, ἣτις γίνεται φύσις. Ἡ ἀσωτεία ὑποδουλοῖ μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸν χειρῶνακτα, καὶ καταντᾷ τοσοῦτον ἰσχυροτέρα καὶ τῆς θελήσεως αὐ-

τοῦ, ὥστε καὶ ὅταν παύσῃ ἀρεσκόμενος εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ζωῆς δὲν δύναται νὰ διορθωθῇ.

Ἐρωτήσατε τοὺς χειρῶνακτας ἐκείνους οἵτινες, παραιτήσαντες τὰ ἔργα αὐτῶν διήγαγον ἡμέρας τινὰς κατὰ συνέχειαν ἐντὸς καπηλείων, ἐρωτήσατε αὐτοὺς ἐὰν εὐχαριστήθησαν; Τὴν πρώτην ἡμέραν εὐθύμησαν... καὶ τί εὐθυμίαν! ἀλλ' ὅπωςδὴ ποτε εὐθύμησαν. Τὴν δευτέραν, εἶχον τὴν κεφαλὴν βαρεῖαν καὶ ἀνίσκνον οὐ μόνον νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἔργα σίαν τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡδονὴν νὰ αἰσθανθῇ ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς παρὰ λυσίας. Κάθηνται πέριξ τραπέζης· ὁ εἰς βλέπει τὸν ἄλλον· ἀγωνίζονται νὰ διακόψωσι τὴν μονοτονίαν πίνοντες ἀδιακόπως· τραγωδοῦσι, φωνάζουσι καὶ ἐπὶ τέλους ἀνταλλάσσουσιν ὕβρεις, ἐνίοτε δὲ καὶ ξυλοκοπήματα. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν καταντήσαντες οὔτε τὴν τρίτην ἡμέραν δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν. Ἐπαναλαμβάνουσι λοιπὸν τὰ αὐτὰ χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται πλέον τὴν ἐλαχίστην ἡδονήν· ἀλλ' ἐπειδὴ εὐτυχῶς ἐκενώθη τὸ βαλάντιον αὐτῶν, ἀναγκάζονται νὰ ἀναλάβωσιν ἐπὶ τέλους τὴν ἐργασίαν. Καὶ τί ἀπῆλυσαν; ἀπώλεσαν εἰς μάτην πέντε ἢ ἑξ ἡμέρας, κατηνάλωσαν τὰ χρήματα τὰ ὅποια ἐκέρδησεν κοπιῶντες, ἐβλάψαν τὴν ὑγείαν αὐτῶν, καὶ ἀπέκτησαν νέας κακὰς ἐξεις.

Καὶ ὑπαμονὴ ἂν ἔπαθον τόσα μόνον· ἐνίοτε παρεκτρεπόμενοι καθ' ὁδὸν εἰς μεγαλητέρας ἀταξίας ὕβριζουσιν ἢ καὶ κτυποῦσι τοὺς διαβάτας, καὶ βιάζουσιν τὴν ἀστυνομίαν νὰ φέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν φυλακὴν. Ὅποιον ἐλεεινὸν παράδειγμα δίδουσιν οἱ ἑγγαμοὶ εἰς τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν!

*Ἡ κακὴ διαγωγή ἀποκτηροῖ τὸν νοῦν καὶ
φθείρει τὴν καρδίαν.*

Σκοπὸν δὲν ἔχω νὰ ὁμιλήσω ἐνταῦθα περὶ τῶν τρομερῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὅποια παρακολουθοῦσι τὴν ἀσωτείαν τοῦ νέου χειρῶνακτος· ἐξ ἐναντίας ἀποσιωπῶ τὰς καταχρήσεις αἵτινες γεννῶνται καὶ διακονίζονται ἐκ τῆς κακῆς διαγωγῆς, καταστρέφουσι τὴν ὑγείαν, προξενοῦσιν ἀσθενείας, φέρουσι πρόωρον γῆρας, πολλάκις δὲ καὶ ἀπὸ παρεκτροπῆς εἰς παρεκτροπὴν κατακρημνίζουσι καὶ εἰς τὴν λήθην τῶν ὅρων τῆς τιμῆς καὶ τὴν παράβασιν τῶν νόμων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ περὶ τούτων καὶ τῶν τοιούτων συνδιάλεξις εἶναι καὶ λυπηρὰ καὶ ματαία, διότι ὁ τοιοῦτος χειρῶναξ ἐφθασεν ἤδη εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἀποτεινόμεναι ἰδίως πρὸς τοὺς χειρῶνακτας ἐκείνους, οἵτινες διακόπτοντες συχνὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν χάριν εὐθυμίας, δὲν δύνανται νὰ βελτιώσωσι τὴν ἰδίαν τύχην.

Ἄς μάθωσι λοιπὸν τὴν ἀναντίρρητον ταύτην ἀλήθειαν, ὅτι ἡ κακὴ διαγωγή τιμωρεῖ αὐτὴ ἐκυτὴν, οὐδετεροῦσα τὴν συνείδησιν καὶ ἐξαλείφουσα καὶ